

1 січня 2022 року набирають чинності зміни до постанов Кабінету Міністрів України, що регулюють організацію інклюзивного навчання:

- «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» від 21 липня 2021 р. № 765;
- «Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15 вересня 2021 р. № 957. Відтак посилюється акцент на співпраці між закладами освіти та інклюзивно-ресурсними центрами (ІРЦ), щоб школи отримували більше підтримки й допомоги під час навчання дітей з особливими освітніми потребами. Втім це не всі новації. У цій статті директори шкіл знайдуть відповіді на питання, що зміниться та як керівникам закладів освіти працювати за новим порядком організації інклюзивного навчання.

Ключові зміни в організації інклюзивного навчання:

Рівні підтримки

Відтепер створення інклюзивних класів та розподіл освітньої субвенції здійснюватиметься за рівнями надання підтримки. Рівні підтримки характеризують, які потреби мають різні діти з ООП, наприклад: на першому рівні підтримки інклюзивний клас не потрібний, діти навчаються у звичайному класі і додаткове фінансування не передбачається, а на четвертому і п'ятому рівнях за умовами забезпечення підтримки в інклюзивному класі навчається одна дитина і на її освітні потреби виділяється найбільше фінансування.

Підтримка першого рівня надається у першу чергу учням, у яких виникають труднощі під час навчання. Завдання директора – організувати роботу педагогів та класних керівників, щоб якомога раніше виявити такі потреби у дітей. Комунікація з батьками, пояснення їм важливості на ранньому етапі скоригувати ситуацію допоможе у цьому. Для кожної дитини, що потребує підтримки в освітньому процесі, директор школи створює команду психолого-педагогічного супроводу. Ця команда має провести оцінку та визначити, чи дійсно є потреба у наданні дитині підтримки першого рівня. На основі цієї оцінки заклад ухвалює відповідне рішення.

Другий, третій та вищі рівні підтримки зазначають у висновку ІРЦ. Якщо ж у висновку рівень не вказаний, команда супроводу визначає його на основі інформації, зазначеної у висновку. До цього процесу необхідно залучити представників ІРЦ, які проводили комплексну оцінку. Адже експерти ІРЦ, які безпосередньо працювали з дитиною, можуть повідомити додаткову інформацію, важливу для ухвалення рішення про визначення рівня надання підтримки.

Запровадження рівнів підтримки змінює підхід до формування інклюзивних класів та фінансування освітніх послуг для дітей з ООП. Засновники закладів освіти забезпечують базові соціальні послуги школи та облаштування освітнього середовища, а кошти на корекційно-розвиткові заняття виділяються залежно від потреб кожної дитини.

Рівні надання підтримки

	I рівень	II рівень	III рівень	IV рівень	V рівень
Хто проводить оцінку	Школа	ІРЦ	ІРЦ	ІРЦ	ІРЦ
Інклюзивний клас	✗	✓	✓	✓	✓
Кількість дітей з рівнем підтримки в класі	будь-яка	не > 3	не > 2	не > 1	не > 1
Асистент вчителя	✗	✓	✓	✓	✓
Асистент учня	✗	✗	✓	✓	✓
Додаткове фінансування корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних занять	✗	до 2 занять	до 4 занять	до 6 занять	до 8 занять
Закупівля обладнання	✗	на 10% загальної суми фінансової підтримки	на 20% загальної суми фінансової підтримки	на 35% загальної суми фінансової підтримки	на 35% загальної суми фінансової підтримки
ІПР	✓	✓	✓	✓	✓
ІНП	✗	✓	✓	✓	✓
Адаптація/модифікація	Підбір матеріалів, форм роботи	Адаптація змісту навчання	Адаптація змісту навчання	Модифікація або адаптація змісту навчання; Можлива зміна результатів навчання	Адаптація та/або модифікація змісту навчання; Зміна результатів навчання; Можливе використання альтернативних методів навчання; Проведення занять з самообслуговування; Використання спеціальних методів, методів альтернативної комунікації, візуального розкладу тощо

Алгоритм дій директора школи для визначення рівнів підтримки у закладі:

1. Створити команди супроводу для всіх дітей, які потребують підтримки.
2. Скласти графік засідань команд супроводу, передбачивши участь фахівців ІРЦ.
3. Оформити протокол із визначенням рівня підтримки для кожного учня.
4. Узагальнити інформацію про рівні підтримки для всіх учнів з ООП.
5. Поінформувати батьків учнів з ООП про необхідність проходження комплексної оцінки в ІРЦ, якщо дитина навчається за висновком ПМПК.

Комплексна психолого-педагогічна оцінка на базі школи

Важливою новацією є зміна підходу до проведення комплексної оцінки. З 2022 року така оцінка буде проводитись на базі школи, а не ІРЦ, як було раніше. Це дасть змогу фахівцям ІРЦ працювати з дитиною у звичному їй середовищі, спостерігати та збирати додаткову інформацію про особливості навчання дитини з ООП. За потреби детальнішого дослідження та використання особливих методик оцінювання може бути продовжене в ІРЦ.

Директору важливо пам'ятати про необхідність завчасно вирішити усі організаційні питання щодо відвідування школи фахівцями ІРЦ.

Дієва співпраця з ІРЦ

Якщо до цього часу працівники ІРЦ могли входити до команд супроводу дітей з ООП як залучені зовнішні фахівці, то відтепер вони є обов'язковими у їх складі. За таких умов формування команд супроводу розроблення індивідуальних програм розвитку (ІПР) дитини відбуватиметься якісніше та суттєво ефективнішою буде взаємодія шкіл з ІРЦ.

Директор також може укласти угоду про співпрацю між ІРЦ і закладом освіти та залучати фахівців ІРЦ до спільної роботи. В межах співпраці школа матиме змогу запрошувати фахівців ІРЦ для проведення семінарів, тренінгів, майстер-класів, а також обміну досвідом та підвищення кваліфікації педагогів.

Школа використовуватиме ресурси ІЦР для більш якісного підходу до розроблення ІПР, а також організації інклюзивного освітнього середовища, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг, консультування педагогів щодо підготовки індивідуальних освітніх траєкторій, модифікації/адаптації освітніх програм.

Міжкласні групи

Школи, у яких навчаються діти з ООП в інклюзивних класах одного або різних років навчання, можуть створювати інклюзивні міжкласні групи чисельністю від 6 до 12 учнів. Такі групи можуть працювати для вивчення предметів, курсів, інтегрованих курсів, зокрема якщо ці предмети модифіковані з урахуванням особливих освітніх потреб учнів та особистісно орієнтованого спрямування освітнього процесу.

Керівництву школи під час формування таких груп важливо враховувати ІПР кожної дитини.

Нова форма індивідуальної програми розвитку

ІПР складатимуться за оновленою формою, вказаною у Додатку 3 до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти.

Керівникам закладів освіти важливо пам'ятати, що для учнів з першим рівнем надання підтримки також має бути розроблена ІПР, і для цього необхідно передбачити час у плані роботи закладу. Зручності у цьому процесі додасть можливість створювати ІПР в автоматизованій системі роботи ІРЦ.